

Poštnina plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna šte.
1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

NEODVISEN ČASOPIS

Izhaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 5

V Mariboru, 1. maja 1935

Leto XII

Prvi maj – praznik delavstva

Delavstvo vsega sveta praznuje že skozi 50 let 1. maj kot svoj praznik.

Delovanje delavskega razreda za izboljšanje socialnih razmer je postala tradicija vsem meščanskim organizacijam. Po vsem svetu se praznuje 1. maj toda ne več kot delavski praznik, marveč kot praznik pomladi. Ta dan se ustavijo stroji in delavstvo se poda v prosto naravo, da ga proslavi. Delavstvo pa ni tako lahkoverno, da bi se pustilo varati od kapitalističnih voditeljev in jim nasedalo na lepe besede, ono se hoče samo boriti za svoje pravice in za

izboljšanje socialnih razmer. Tudi delavske žene se pridružujemo praznovanju 1. maja, saj od zmage socialističnega proletarijata je odvisno tudi blagostanje žene in delavske rodbine. Pozivamo Vas, da se povsodi udeležite prireditve socialističnih organizacij in v zvezi z vsem socialističnim proletarijatom proslavljate dan, ki je namenjen manifestacijam: **Za izboljšanje socialnih razmer, za odpravo gospodarske krize s smotrnim načrtnim gospodarstvom, za mednarodni mir, za 40urni delovnik, za starostno in invalidno zavarovanje in za končno zmago delovnega ljudstva.**

Mater otroku

To je večni klic narave. Toda žal bo ta klic še dolgo samo glas vpijočega v puščavi, katerega čujejo matere v svoji srcih, a ga splošnosti ugluša ropot industrijskega kolesja in hrup boja za obstanek, za najnujnejše življenjske potrebe.

Tiho hrepenenje vsake devojke, ki se želi poročiti, je cilj streči ljubljenu možu in negovati svoje neboljane otročiče. Po pravici opevajo pesniki in opisujejo pisatelji materinsko srečo kot najvišje čustvo, a žal pretvarja to čustvo premnogim materam v grozo kruta realnost današnjih dni, povzročena po samopašnosti samozvanih močencev in izkoriščevalcev.

Ob današnjih razmerah je vsaka nepremožna mati prisiljena iti za zaslužkom, ako hoče nuditi svojim otrokom najnujnejše za vzgojo.

K temu pravi dr. Hofstätter v svoji knjigi »Die arbeitende Frau«: »Popolnoma odveč se mi dozdeva pisati o potrebi pridobitne zaposlitve žene izven njenega gospodinjstva. Ta zaposlitev je tako razširjena, da je predvsem naša dolžnost, izvedrinski zaposlitev žen kolikor mogoče osvoboditi nevarnosti, katerih največja je nezdružljivost z materinstvom in odgojo otrok.

Šele ko bo tej najnujnejši zahtevi dneva zadoščeno, bomo mogli misliti na to, da stopnjevale vedemo ženo nazaj v njen dom, Toda ta dom mo-

ra biti šele zgrajen, zgraditi pa ga mora mož.

Ker ne moremo tu priobčiti nadaljnjih izvajanj dr. Hofstätterja, s katerimi prav točno utemeljuje to svojo trditev, naj na kratko omenim, da dr. Hofstätter ugotavlja, da je današnjemu možu, družinskemu očetu, odvzeta možnost ustvariti pogoje, ki so potrebni za prijetno in človeštva dostojno družinsko življenje, za odgojo in vzgojo otrok ter omogočiti ženi, da bi se posvečala zgolj svoji družini.

Vsi vemo, da odvzema to možnost možu razvoj kapitalističnega družabnega reda, baš ista sila, ki trga dete iz materinega naročja ter tira mater k izkoriščanju njenih duševnih in telesnih zmožnosti posameznikom v korist.

Razvoj je neizprosna, gre svojo pot preko izmozganih trupel gluhih in slepih za gorje in vzdihe oškodovanih.

Zato je naloga vseh, ki poznajo zakon razvoja in ki čutijo v sebi dolžnost oddati človeštvu delež svoje življenjske sile in duševne prosvitljenosti, da gladijo razvoju pot, da pod svojimi stopinjami čim manj stare in vede čim dalje več srečnih s seboj v človeštva dostojnejše življenjske pogoje. Očetovski in materinski čut nam gotovo predstavlja družino kot idealno podlago človeštva, katero mož, ki je po naravi manj obremenjen z nadlogami, vzdr-

žuje, katero zdrava in zadovoljna žena neguje in ji ureja prijeten dom ter se zdravo in krepko razvijajoča se deca solnči v roditeljski ljubezni in uživa brezskrbno radosti svoje mladosti.

Upoštevajoč prvobitne čute človeka, zapoved narave in neizprosni zakon razvoja, smo dolžni za rešitev vprašanja, ki nam ga stavlja v zadnjem »Ženskem listu« otvorena anketa, najti kompromisno rešitev, ki naj bi po mojem preudarku bila sledeča:

1. Mati je zakonito dolžna dojiti svoje dete in negovati svoje dete sama. Zato ji naj bo zakonito določen dopust za dobo sedmih mesecev otrokove starosti. V tem času dobiva kot nadomestilo za zamujeni zaslužek vzdrževalnino od države. Za slučaj, da mati nima lastnega doma (revna nezakonska mati) ali živi v okolščinah, ki bi jo vkljub vzdrževalnini izpostavljale z detetom bedi in pomanjkanju, se jo sprejme v materinski dom, katerega ima zgraditi država.

2. Po preteku dojiteljskega dopusta se sme žena posvetiti zopet svojemu poklicu, ki pa ne sme trajati delj kot 7–8 ur dnevno. Za čas zaposlitve odda svoje dete v dečji dom, ki naj bo priključen materinskemu domu. V dečji dom se nastavi kot dečje negovalke dekleta v starosti od 16 do 18 let, kjer se iste utrjujejo v svoji razvojni dobi in se pripravljajo za slučaj bodočega materinstva. (Brezdvomno bi taka zaposlitev bolj oplemenitila ženske značaje kot delo v raznih podjetjih.) Po končanem delu vzame mati dete vedno zopet k sebi, da ga, ako je potrebno, še doji in sama neguje. V dečje domove se sprejema v starosti do 4 let.

Po dopolnjenem 4. letu zahaja otrok v otroški vrtec, pozneje v šolo, katere obveznost naj traja do konca šolskega leta, v katerem je otrok dopolnil svoje 16. leto.

Ves ta čas naj ostaja otrok v tesnih stikih s svojo družino, oziroma materjo.

Vsi otroci brez izjeme morajo biti do dopolnjenega 16. leta pod stalnim zdravniškim nadzorstvom, potem katerega se tudi ugotavlja socialne razmere, v katerih otrok živi. Za raz-

bremenitev žen, ki so poklicno zaposlene, se ustanove združne kuhinje in pralnice.

Te ustanove naj bodo v pomoč tudi onim ženam, ki se poleg svojega gospodinjanskega dela trudijo s pridobitnim delom ali imajo številno družino, ki jih preobremenjuje z delom.

To bi bil moj predlog k tej anketi.

Komentar k raznim tozadevnim pomislekom pa v naslednjem, kakor si slede v članku, ki odvarja to anketo:

Po mojem mnenju vzgojni prispevek in materinsko zavarovanje nista istovetna. Otrok je upravičen do državnega prispevka do izpolnjenega svojega 16. leta. Zločin nad vsakim človekom je, da se ga prepušča zgolj oskrbi njegovih staršev, ne glede na to, da li so isti zmožni nuditi mu vse, kar potrebuje za svoj zdrav telesni razvoj in umstveno usposobljenost za poznejše življenje. Nešteto uvaževanja vrednih ovir je, ki onemogočajo staršem izdatno vršiti svoje roditeljske dolžnosti. K tem se pridružujejo tudi zle navade in slab način življenja enega ali drugega ali pa celo obeh roditeljev.

Materinsko zavarovanje si žena zasluži s svojim delom in trpljenjem kot mati in zakonska žena ter naj se isti zakoniti vzporedno s starostnim zavarovanjem delavstva.

Pridružujem se trditvi, da otrok v materini oskrbi boljše uspeva. Toda le, ako ga mati pravilno neguje, kar pa žal vsaka mati danes še ne ume.

Prednost cenejšega domačega gospodinjstva pred gospodinjstvom na veliko je pripisati ženini iznajdljivosti in požrtvovalnosti na eni in nepravilnem vodstvu in trgovski podlagi gospodinjstev na veliko na drugi strani. Žal pa tudi pomanjkanju drugih za življenje potrebnih reči. Združna gospodinjstva, ki bodo vodená od oseb, vzgojenih v kolektivističnem duhu in oproščena nepotrebnih taks in dajatev državni upravi, ki bodo nakupovala surovine neposredno od producenta in obratovala s tehničnimi pridobitvami, ki delo pocenjujejo, bodo nudila sorazmerno cenejšo in tečnejšo hrano kot jo danes zamore postaviti na mizo tudi najiznajdljivejša in najvarčnejša gospodinja. Isto bo tudi s pranjem.

Neoporečno je materina vzgoja najdragocenejša, toda zopet samo onih mater, ki imajo same »lemenito srčno kulturo in imajo ohranjene zdrave živce. Razume se, da se mati, ki je preobremenjena z delom, ne more posvetiti vzgoji otrok kot bi bilo treba. To se pa dogaja tudi v družinah, kjer se mati udeležuje samo v lastnem gospodinjstvu, a je preobremenjena z delom in skrbmi.

Omogočiti ženi, da se zamore udeleževati v javnem življenju in jo razbremeniti prenapornejša dela ter ji nuditi čas za razvedrilo, naj ji služijo gori omenjene ustanove.

Pomisleki proti vzdrževalnici:

Razmerje med možem in ženo bo uravnovesila napredujoča kultura, ki uči moški svet ceniti in spoštovati

žensko kot sebi enakovrednega in potrebnega človeka. Predvsem je pa potrebna reforma zakonskega in družinskega prava, ker se dosedanje ne ujema več z današnjimi življenjskimi razmerami, kar je vzrok neštetim zakonskim tragedijam, katere lahko delimo v dolgotrajne in hipne.

Pridružujem se mnenju, da skupna vzgoja ustvarja ljudi z razvitejšim čutom solidarnosti in kolektivizma, torej človeštvo bodočnosti, v kolikor jim ni prirojena pretirana sebičnost in upornost, da jim brani podrejanje se splošnosti. Vendar se pa tudi te lastnosti potom skupne vzgoje dajo omejiti in usmeriti v pravo pot. Nenaravno in nečloveško se mi pa zdi, da bi se otroku krutilo uživanje roditeljske ljubezni in roditeljem radost nad zdravo in krepko razvijajočimi se otroci ter jih tako tudi razrešilo vseh skrbi in odgovornosti zanje.

Materinstvo

Skrb za zdravje deteta

Novorojenček kot slabotno človeško bitje je popolnoma navezan na pomoč svoje okolice. Ako hočemo iz njega napraviti dobrega, zdravega človeka, mu moramo posvečati vso pozornost. V človeškem življenju ni dobe s tolikim in tako dalekosežnimi izprememami v telesnem razvoju, kakor je prav v otroški dobi prvih dveh let. Posebno prvo leto življenja se otrok neverjetno hitro razvija. Zdrav novorojenček tehta povprečno 3 kg, lahko seveda tudi več, a tudi še manj.

Ob rojstvu je ves otrokov organizem še v razvoju. Temelj je že podan; toda mnogo je odvisno od tega, ali se bo mogel pravilno razvijati, premagati vse ovire in ostati ves čas v zdravih razmerah, ki so za

Mojster Semjonovič pride prepozno

(Sovjetsko-ruska ljubezenska povest.)

Anton Semjonovič je šel sprehajati se v Moskovski kulturni park.

Ker je šele pred nekaj dnevi prišel iz dežele, je pomenil zanj vsak nov utis velik dogodek. Jutri naj bi Semjonovič nastopil v tovarni čevljev »Rdeči oktober« kot delovodja. Od jutri naprej bo treba mnogo delati, današnji dan je še njegov. Bil je lep nežen pomladni dan. Drevje je bilo posuto z zelenimi listnimi popki. Nebo je bilo motno modro, svetlo pozlačeno od solčnih žarkov in prepređeno z belimi oblaki.

Semjonoviču se je širilo srce. Kako lep dan. Ko se je kako uro sprehajal po širni dobri, sta se ga lotili lakota in žeja.

Ni mu bilo treba dolgo iskati. Za prvim cestnim ovinkom je vabil napis vrtne restavracije, kjer se je ponujalo mimoidočim pristno kavo s stolčeno smetano.

Ravno to sem si želel, si je sam

pri sebi pripomnil Semjonovič in zadovoljno vstopil ter s trdnimi koraki šel k mizi, kjer je sedel en sam gost.

Da je bil ta človek ženska, je mogel Semjonovič šele pozneje ugotoviti, ker je gost sedel za velikim forinatom »Pravde«. Mojster Semjonovič je naročil pristno kavo s smetano in krožil z očmi po prostoru, med tem ko je čakal na naročeno pijačo. Povsodi so bile polnozasedene mize, otročji smeh je vel skozi pomladno vzduh; zaljubljeni parčki so se držali za roke, pametnejši so zrlji mimo njih za modrimi oblaki svojih cigar.

Nad vsem sta bili razprostrta sladkoba in nežnost. Samo ženska, ki je sedela ob Semjonovičevi mizi in ki je zdaj odložila časopis, je bila resnega obraza. Med njenimi obrvmi se je začrtavala guba skrbi in z lahnim vzdihom je segala po skodelici s kavo. Zakaj neki tako mrko gleda, si je mislil Semjonovič. Brez te gube bi bila čisto ljubka golobičica. Mojster Anton je nadaljeval s svojim raziskovanjem.

Po njegovi sodbi more biti sosedá stara kakih 28 do 30 let. Bila je videti

visoka krepkega stasa in izpod njene čepice so segali lasje, rumeni kakor žito. Obleka, ki jo je imela, je bila iz belega blaga in se je tesno prilegala. Potem ko je vzel prvi požirek s smetano oslajene kave, se je Semjonovič vpogumil: To je elan dame kaj državljanka, tudi najčemernejši se mora danes razveseliti življenja.

Soseda ga je hitro, kratko in hladno pogledala. Da lepa je. Ne samo tukaj, tudi na deželi. Ravnokar sem čitala, da že pričenjajo s pomladno setvijo. No torej državljanka, zakaj delate tako otožen obraz? Mislila sem na stroje. Stroj še vedno niso taki, kakršni bi morali biti. Ne v poljedelstvu, ne v industriji.

Tudi pri nas v tovarni so se pokazale napake. Nikoli se ne ve, da li je sabotaza, slab material ali pomanjkljiva kvalifikacija inženjerjev in delavcev, ki jih sestavljajo. Mojster Semjonovič je z zanimanjem pripomnil: Vi delate v kaki tovarni, sodružica? Ženska je prikimala. Da in vi sodrug? Jutri nastopim kot delovodja v tovarni Rdeči oktober. Doslej sem bil na deželi in sem si vedno želel,

dober razvoj nujno potrebne. Kostí deteta, notranji organi, mišice, zlasti pa živčevje, vse to je še negotovo, marsikaj šele v zarodku. S skrbno nego in pravilno prehrano začne slabotno bitje kmalu pridobivati na teži; to pa tako znatno, da doseže v petih mesecih dvakratno, v enem letu na trikratno težo. Dete, ki je spočetka dokaj nerazvito in nerazumno, začne v nekaj mesecih dojemati svojo okolico, spoznavati znane oblike in predmete, izraža zadovoljstvo, veselje, pa tudi boleš, lakoto i. dr. Začenja že tudi uporabljati šibke svoje organe. V 6. mesecu sedi. V 12. shodi, malo pozneje začne tudi govoriti. Seveda ni to pri vsakem otroku enako; v splošnem pa velja tako.

Zdrav dojenček dela že na prvi pogled dober vtisk. Ima fino, nežno polt in je zadovoljen. Jed mu tekne in navadno tudi dobro spi, ako prav ravnamo z njim in ga ne razvijamo. V pravih življenjskih razmerah pridobiva redno tudi na teži. Samo prvi teden po rojstvu izgubi približno 30 dkg, kar je v zvezi z velikimi izpremembami njegovega življenja. Dobro je, da ima mati pri rokah tehtnico, da lahko zasleduje, ali se dojenček pravilno razvija. Povprečno mora pridobiti dnevno 20—30 gramov.

Najpriljubljenejša prehrana za dojenčka je materino mleko, ki se nikdar ne more do cela nadomestiti s katerikoli drugim mlekom. Poleg tega, da sestoji materino mleko prav iz istih sestavin, ki so za razvoj otroka potrebne, treba tudi pomisliti, da prihaja materino mleko naravnost iz njenih prsi v otrokov želodec, medtem, ko je živalsko mleko izpostavljeno raznemu onesaženju in okuženju. Matere, ki se izogibajo dolžnosti dojenja, se povečini niti ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo dete s tem, da mu odvzamejo naravno prehrano. Nekatere matere se dajo preslepiti s tem, da izgledajo umetno hranjeni otroci na prvi pogled zelo dobro in da po teži čestokrat še prekašajo dojenčke. Toda zdravje deteta ne presojava samo po teži, marveč tudi po tem, kako se zna ubraniti infekcij in kako prenaša bolezen. Tu pa zelo pogosto vidimo, da dete, ki ga mati doji, lažje prenese bolezen, dasi je na videz šibkejši. Poleg vseh, za rast in uspevanje potrebnih snovi, so v materinem mleku namreč tudi obrambne snovi proti raznim okuženjem in pa vitamini, ki knepe

otroško telo in ga delajo odporne proti boleznim, zlasti proti zelo razširjeni rahitidi (angleški bolezní). Če mati res ne more dojeti, kar se redkokdaj zgodi, tedaj seveda ne preostaja drugega, kakor da seže po prehrani z živalskim, t. j. kravjim mlekom, ki ga pa treba pravilno s prekuhanjo vodo razredčiti in nekoliko osladiti. — Že v 3. mesecu začne dete dobivati poleg mleka tudi še kako žličko pomarančnega ali kakega drugega sadnega soka; pozneje, namreč v 5. mesecu pa po enkrat dnevno prav redek mlečni zdrob in razne pireje od krompirja, špinata, paradižnikov i. dr.

Pomniti treba, da je vsaka velika izprememba v hrani otroku prav tako škodljiva, kakor n. pr. velika izprememba temperature. Na vse moramo dete polagoma, tako rekoč neopazno navajati. Zrak in sonce sta

neizmerno koristna, toda če bi dojenčka kar mahoma že izpočetka pustili dolgo časa na solncu, ga gotovo umorimo.

Poleg pravilne prehrane je glavni pogoj otrokovega uspevanja skrajna snaga in točnost v podajanju hrane, v spanju in bdenju ter sploh v vsem. Dete mora živeti kakor ura, potem se lahko nadejamo, da bo zdrava in v poznejšem življenju sama čista, točna in matančna.

Taka so navodila materam v prilog zdrave odgoje dojenčkov. Kakšni so pa pripomočki delavskim materam, da bi mogle slediti tem navodilom, pa same veste, zato ne podajamo k temu nobenega komentaria. Naša dolžnost je samo, da delujemo za izboljšanje socialnih razmer, ki bodo vsaki materi omogočile odgajati zdrav in zadovoljen rod.

Ženski zadružni pokret v Palestini

Ta pokret je najmlajši te vrste.

Žene zadružnice razvijajo svoje delovanje vzporedno z delom za poseljevanje Palestine.

Njihovo delo sestoji v glavnem iz dveh panog: Vzgoja žene v poljedelskem gospodarstvu in usposobljenje ženske za gospodinjstvo in vseh.

Za vzgojo žensk-poljedelcev imajo zadruge svoje lastne farme.

Na teh farmah se usposobijo mlada dekleta in ženske za kmečko gospodarstvo in se priučijo kmečkemu delu, za katerega so najbolj sposobne. One se udeležujejo tu v samostojnem vodstvu farm. Vse to vpliva na njih, da prihajajo do samozvesti in neodvisnosti.

Pri naseljenikih imajo zadružnice svoje posebne naloge.

V tako zvanih konsumih, kjer je naseljena zemlja skupna last, vrše ženske gospodinjstva dela skupno.

V drugem tipu naseljevanja, kjer so posamezniki lastniki zemlje, kjer so naseljene ženske pri gospodinjstvu med seboj pomagajo. Ta medsebojna moč se izraža na ta način, da žene pomagajo tam, kjer posamezna, iz katerega koli vzroka, sama ne more izvršiti svoje posle, n. pr. za slučaj bolezni in podobno. Ženske zadruge so ustano-

vile skupne domove. Ti so nastali v gospodarski krizi v letih 1920—1927 v bližini za zlasti mlada dekleta. Učenke, ki prebivajo v teh domovih, hodijo pa celo v bližnja mesta, druge ostajajo doma in vrše vsa gospodinjstva in kmečka dela. Dohodki teh posestev so skupna last vseh gojenk. Ta ustanova je zelo koristna, ker je obvarovala mlada dekleta vseh nevarnosti, ki spremljajo krizo in brezposelnost.

Za napredovanje konsumskega združništva delujejo organizacije delavskih žensk. Njihova naloga je, da ustanavljajo razne zadruge, ki so koristne mestnim in podeželskim občinam.

Tako so ženske zadružnice že ustanovile razna podjetja, kakor n. pr. restavracijo zadružne oblačilnice i. t. d. Te zadruge so danes že tako močne, da se same vzdržujejo in ustvarjajo boljše delovne pogoje svojemu osebju, nego je to običaj v privatnih podjetjih.

Ženske zadružnice imajo tudi lastna otroška zavetišča katera same vzdržujejo in vodijo. Nameravajo tudi ustanoviti počitniške domove za matere in poseben fond za materinsko zavarovanje. — To je prevod iz zadružnega lista »Zadružna zastava«. Moje mnenje pa je, da bi se me slovenske delav-

priti v Moskvo. Ženska ga je pogledala z nasmeškom. »Golobičica« si je mislil Semjonovič. Ti si kvečjemu štiri in dvajset let stara. In kakšne zobke imaš, majhne, bele, leskeče zobke. Glasno je pa rekel: »Ali ne bi šli nekoliko na sprehod in mi razkazali zanimivosti parka? Jaz sem Semjonovič Anton. Nasmešek ženske se je poglobil. Rada sodrug. Jaz sem Darja Mihajlovna. Pojdite. Plačala sta, vstala in šla. Darja je odvedla Semjonoviča v oni drevo red parka, kjer se nahaja galerija tropskih delavcev. Pozorno je motril Semjonovič poedine plastike. Nenadoma vzklikne vzradoščen. Glej tu Ivana Petroviča. Tega tudi poznam. Dokler delavec je bil. Včasih pa je rad pil. Gotovo se je odvadil.

Mojster Anton se je v Moskvi počutil vedno bolj domač. Odkril je tu znanca in ob njegovi strani stopa s krepkim korakom plavalasa krepka ženska z razumnimi očmi. Darja Mihajlovna se hitro vstavi in vdihne mehko vzdušje. Seže po majhno zeleno vejico in jo pozorno motri.

Prijazno od vas sodrug, da ste me na vse to spomnili. Na pomlad, sonce in mlado zelenje. Od samega dela bi bila jaz letos to gotovo prezrla. Semjonovič je segel oprezno po Darjevi roki. Delati je dobro, sodružica, delati je potrebno in koristno. Toda tu odpočiti se, čutiti postati in se odpreti novim lepim cvetočim, to je tudi koristno in dobro. Darja Mihajlovna je molčala. Toda nasmešek je bil seveda na njenih ustnih. Guba med njenimi obrvmi je izginila kakor zbrisana. Čas je mineval, na nebu so se pokazali majhni rdeči oblački večerne zarje. Sedaj moram pa domov, je rekel Semjonovič. Škoda, toda jaz bi se rad naspal. Jutri zjutraj ne smem priti prepozno. Prvič že celo ne. Toda preje vas pospremim domov, dovolite sodružica? Darja Mihajlovna temu ni ugovarjala. Peljimo se z novo podcestno železnico. Mihajlovna je stresla z glavo. Od tam je predalet do mojega stanovanja. »Vzemimo trojko«. Vkljub temu, da bi bil Semjonovič rad preiskusil podcestno železnico, je bil vendar tudi s trojko zelo

zadovoljen. Trojka je bila namreč nabito polna in vsak najmanjši tresljaj ga je približeval Darji Mihajlovni. Čutil je vonj njene kože, njenih las in njenih svežih polnih rdečih ust. Stala sta pred hišnimi vrati Mihajlovne. Darja mu je segla v roko, topla je ležala v njegovi. Ne bi hoteli spiti pri meni skodelico čaja, sodrug? Glas Darje Mihajlovne je donel mirno in trdno. Anton Semjonovič se je en trenutek obotavljal. Je že pol devetih, imam dolgo pot do doma. Pod nobenim pogojem ne smem jutri priti prepozno. Rekel sem že, Golobičica. Zopet se je Darja smehljala. To tudi ni potreba, skodelico čaja, svalčica, in malo pokramljamo. Kako ste rekli popoldne, sodrug? Delati je potrebno, dobro in koristno. Toda tudi odpočiti se, se odpreti novemu cvetočemu, je tudi dobro in prav. Anton Semjonovič ni imel kaj pripomniti. Brez besede je segel pod roko Darje Mihajlovne in je šel z njo. Ko jo je zapustil, je s kremlja udarjalo polnoči. Budilka je zvonila, mojster Semjonovič se je obrnil na drugo stran. Še pet minut.

ke morale tudi bolj brigati za take zadeve, ki so bolj primerne za naša čustvovanja in s takim delovanjem graditi novo, boljše družbo, nego da posegamo v visoko politiko, v kateri kockajo posamezniki za zadnjo haljo delovnega ljudstva.

Le s takim delovanjem bi me delavske ženske trgale iz rok našim nasprotnikom orožje, ki ga uporabljajo proti nam. S. B.

Po kaki poti hodi SSSR?

Brošura s. dr. Sterna

Pod tem naslovom je izšla v praksi založbi »Svaz Narodnih Osvojenih« knjiga, ki jo je napisal socialni demokrat dr. Eugen Stern, strokovnjak za socialno politiko, ki se je lansko poletje več tednov mudil v sovjetski Rusiji. Svoje vtise je sedaj objavil.

Stern ugotavlja v prvi vrsti brezrazrednost sovjetske družbe, kakor tudi dejstvo, da se more danes v Rusiji živeti samo od fizičnega ali duševnega dela, ne pa od dohodkov lastnine. Kot socialist pozdravlja Stern to dejstvo, obenem pa se skuša seznaniti z različnimi odtenki sovjetske družbe, temeljujočimi na protinivelizacijskih naporih, in na kakovostnih diferencijah. Kdor družbi več daje, mora od nje tudi več prejemati. Da bi se pa mogel kdo obogatiti, je izključeno. V rokah posameznika se produkcijska sredstva ne morejo akumulirati. Sila, ki priganja ljudi k delu in ustvarjanju, je svojevrstno častihlepe in želja, da si pribore v družbi častni socialni položaj. Posebno pozornost je Stern posvečal vsestranski gradbeni podjetnosti v državi, pri čemur se je bolj zanimal za socialno, kakor pa za vojnost-

tegično stran tega vprašanja. Glede uspehov v kolektivnem poljedelstvu je zelo optimističen, in se mu zlasti dopada novi kmetstva. Kot socialista ga je seveda tudi zanimala velika izprememba v položaju ruske žene in novi razvoj v prid družine. Tudi birokracijo in razne posledice diktature je študiral. Kot socialist se je vrnil iz Rusije s pojačeno samozavestjo, čeprav ve, da zahtevajo razmere v sovjetski državi drugačnih metod, kakor so v navadi v ostali Evropi. Nova Amerika se poraja na vzhodu Evrope, ki si prizadeva socializem uresničiti. Seveda, pravi Stern, bi Roosevelt v Ameriki gotovo doživel polom, če bi se hotel posluževati Stalinovih metod. Vendar pa bo ideja načrtnega gospodarstva končno povsod zmagala.

Za omiljenje utrujenosti

Večina poklicev ima zle posledice za one, ki jih izvršujejo, tako se v kemičnih tovarnah zastruplja s surovinami in izdelki ali pa vdihovanjem strupene pare. Natakarnjem obole noge vsled premočnega stanja in tekanja. Tako čutijo tudi mnoge hišne uslužbenke zle posledice svojega, čisto predolgega neprestanega službovanja in naporenega dela. Razume se, da od tega tudi niso obvarovane samostojne gospodinje, ki morajo vse delo za svojo rodbino opraviti same. Predvsem nastopi po preutrudljivem delu splošna preutrujenost tako, da ko se gospodinjska pomočnica zvečer vleže k počitku, prav dolgo ne more zaspati. V njeni preutrujeni glavi ple-

šejo ščeti za pod in drugo in vse orodje, s čemur podnevi dela svoj divji ples. Zaželen in prepotraben spanec jo dolgo ne more umiriti. Naravno je, da je naslednje jutro vsa omamljena in čuti utrujenost še bolj kakor prejšnji večer. Ako mora v takem stanju nadaljevati s težkim delom, ji to ne gre več prav od rok, postane nerodna in razobrazljiva ter pride tako tudi čisto do nesoglasja med njo in gospodinjo. Zadostno in krepko spanje je tudi gospodinjski pomočnici prepotrebno. Zato naj proti nespečnosti izpije kozarec čaja iz pomarančnega cvetja. To pomiri živce in ne povzroča neprijetnih posledic kakor druga uspavalna sredstva.

ZAHVALA.

Podpisana se tem potom najtopljeje zahvaljujem za vse izkazano sožalje in prejete podpore ob smrti mojega soproga Franc Merlaka, strojkurjača pri K. I. D. na Jesenicah. Zlasti se zahvaljujem kulturnemu društvu in pevskemu zboru »Enakost« na Jesenicah za petje nagrobnic in denarno podporo (namesto venca) v znesku Din 200.— (dvesto dinarjev), godbenemu odseku S. M. R. J. podr. Jesenice, zvezi delavskih žena in deklet, podr. Jesenice, za tolažbo in denarno podporo v znesku Din 200, prostovoljni gasilski četi na Jesenicah za častno pogrebno spremstvo, kakor tudi vsem, ki so spremili pokojnega soproga na njegovi zadnji poti, ali prispevali k ublažitvi žalostnega položaja moje družine.

Jesenice, dne 30. marca 1935.

Franciška Merlak.

Lepo bi bilo, če bi ob zbuditvi Darja ležala na njegovi roki. Ona je ponosna ženska. Golobičica, je šepetal v tistem lagodnem mračnem stanju med dnevom in sanjami. Potem se je na vse spomnil. Na tovarno čevljev Rdeči oktober in da se tam njegov prvi delovni dan prične. Z obema nogama je Semjonovič skočil iz postelje, se omil, napravil in nekoliko jedel, vse v naglici. Štiri napolnjene trojke so v naglici peljale mimo njega. Naglica ni nič koristila. Anton je prišel prepozno, točno pol ure prepozno.

Z neprijaznimi obrazi se mu je odkazalo v tovarni njegovo delovno mesto. Mojstru Semjonoviču je igralo srce, ko je zagledal novo delavnico. Štiri vrste novih leskečih se strojev v velikanskem prostoru, po leskečem betonskem tlaku je sijalo solnce. Kako lep bi mogel biti ta trenutek, ako bi ne bilo mrkih pogledov navzocih.

Tu pristopi tudi že paznik njegovega oddelka. Sodrugi ravnateljica želi med opoldanskim odmorom z

vami govoriti. Druga ni; odide. Anton se popraska za ušesi. Proklete, medenega mu gotovo nima kaj povedati sodruzič ravnateljica. Ženska torej vodi obrat. Nekaj mora že veljati. To je preizkušeno oko Semjonoviča takoj opazilo. Rdeči oktober je bil vzorno organiziran. Vse je delalo disciplinirano in strumno, vse je funkcioniralo kakor na vrhvi. Mojster Anton je ječal ko se je spomnil na opoldanski odmor.

Ne bi bilo treba tega. Vsekakor si za sekundo ni upal dihati, ko je pomislil na sladkobo minule noči. Tovarniške sirene so oznanjale poldne. Mojster Semjonovič je odložil delovno haljo in se pustil prijaviti sodruzič ravnateljici. Deset minut je moral čakati. Potem se ga je pozvalo. Tu je sedela ona, zadaj za veliko pisalno mizo. Eno roko na plešči, drugo v žepu rjavega usnjene jopiča. Plavolasla, s hladnimi sivimi očmi, iz katerih se je hudomušno bliskalo, Darja Mihajlovna. Anton Semjonovič je vr-

tel nervozno čepico med prsti. Ni vedel kaj reči, končno je v zadregi jecel: »Sodrugi ravnateljica, zelo mi je žal.«

Ravnateljica Rdečega oktobra je odkimala: »Prepozno prišel, sodrug mojster, takoj prvi dan. Slab pričetek.« Semjonovič je povsili glavo. Ni videl hudomušnega usmeva na ustnih Darje Mihajlovne.

Ona je nadaljevala: Še ne dolgo v Moskvi, kaj? Ste krokali? Včeraj? On pogleda kvišku, rdeč v obrazu. Sedaj se ona zasmeje, globok čist smeh. Vstane in stopi k njemu. Rahlo položi roko na njegovo ramo. Bo ostalo pri prvem kratu? Da sodrug? Točnost mora biti. Drugo tudi. To zdaj vem. Lahko se še večkrat zgodi. Na sprehod takole midva, ne! Toda zaradi tega nobene malomarnosti pri delu. Darja Mihajlovna, ravnateljica tovarne čevljev Rdeči oktober, napravi resen, stvaren obraz. »Če ne, bi morala slučaj javiti vsej posadi in ga prepustiti za razsodbo.«